

**ҮНДСЭН ХУУЛИЙН ЦЭЦИЙН ШИЙДВЭРИЙН ТАЛААРХИ  
ЗАРИМ ОРНЫ ЗОХИЦУУЛАЛТ**  
*/Лавлагаа, мэдээлэл/*

*К.Пүрэвсүрэн, Б.Хатантуул/LLM/  
Ш.Хишигсүрэн/LLM/*

**Үндсэн хуулийн цэц /шүүх, зөвлөл/-ийн шийдвэрийн талаархи Турк, Франц, Испани, Казакстан,  
Австри, Польш Улсын зохицуулалт**

**1. Турк Улс**

Бүгд Найрамдах Турк Улс нь эх газрын эрх зүйн тогтолцоотой, парламентын нэг танхимтай, нэгдмэл улс юм. Энэ талаараа манайхтай нэлээд төстэй.

БНТУ-ын Үндсэн хуулийн 146-153 дугаар зүйлд Үндсэн хуулийн шүүхийн байгуулалт, түүний бүрэн эрх, үйл ажиллагааны талаархи асуудлыг зохицуулсан байна.

БНТУ-ын Үндсэн хуулийн 148 дугаар зүйлд Үндсэн хуулийн шүүх нь хууль, хуулийн нэгэн адил хүчин төгөлдөр тогтоол болон Туркийн Үндэсний Их Хурлын дотоод дэгийг Үндсэн хуулийн хэлбэр болон агуулгад нийцэж байгаа эсэхэд хяналт тавихаар заасан байна. Харин Үндсэн хуулийн өөрчлөлтийг зөвхөн хэлбэрийн хувьд хянадаг. Гэвч онцгой байдал, онц байдал болон дайны байдалд гаргасан хууль адил хүчин төгөлдөр тогтоолыг хэлбэр болон агуулгын хувьд Үндсэн хууль зөрчсөн гэж Үндсэн хуулийн шүүхэд нэхэмжлэл гаргаж болохгүй гэж заасан байна.

БНТУ-ын Үндсэн хуулийн 153 дугаар зүйлд Үндсэн хуулийн шүүхийн шийдвэрийг зохицуулсан бөгөөд үүнд Үндсэн хуулийн шүүхийн шийдвэр эцсийнх байна. Тухайн хүчингүй болгосон шийдвэрт Үндсэн хуулийн шүүх үндэслэлийг заавал дурдана. Үндсэн хуулийн шүүхийн шийдвэрийг Төрийн хэвлэлд нийтэлснээр тухайн хэм хэмжээг хүчингүй болсонд тооцно. Түүнчлэн хүчингүй болгох өдрийг тусгайлан зааж өгч болох боловч энэ хугацаа нь нэг жилээс ихгүй байна.

Үндсэн хуулийн шүүхийн байгуулалт болон чиг үүргийн тухай 1983 оны 2949 дугаар хуульд Үндсэн хуулийн шүүхийн шийдвэрийн талаар зохицуулсан байна.

Үндсэн хуулийн шүүхийн байгуулалт болон чиг үүргийн тухай хуулийн 53 дугаар зүйлд Үндсэн хуулийн шүүхийн шийдвэр үндэслэл бүхий байна. Шийдвэрийг хянан шалгасан эсхүл шүүх хэлэлцэхэд оролцсон дарга болон гишүүд гарын үсэг зурах бөгөөд эсрэг саналтай байгаа нь эсрэг саналаа тайлбарлана. Үндсэн хуулийн шүүхийн шийдвэр эцсийнх бөгөөд үндэслэлийг нь тайлбарлана.

Үндсэн хуулийн шүүхийн шийдвэрийг Төрийн сонинд даруй хэвлэх бөгөөд хууль тогтоох, гүйцэтгэх болон шүүх байгууллага, захиргааны алба, хувь хүн болон хуулийн этгээд дагаж мөрдөх ёстойг Турк Улсын Үндсэн хуулийн 153 дугаар зүйлийн 6 дахь заалт болон Үндсэн хуулийн шүүхийн байгуулалт болон чиг үүргийн тухай хуулийн 54 дүгээр зүйлд тус тус тусгайлан зохицуулсан байна.

Нөгөө талаас Туркийн Үндэсний Их Хурлын дотоод дэгт Үндсэн хуулийн шүүхийн шийдвэрийг Туркийн Үндэсний Их Хурлаар тусгайлан авч хэлэлцэх талаар ямар нэг зохицуулалт байхгүй байна.

Иймд эрх зүйн зохицуулалтын хувьд Турк Улсын Үндсэн хуулийн шийдвэр эцсийнх байх бөгөөд түүнийг Төрийн сонинд албан ёсоор нийтэлдэг байна. Үндсэн хуулийн шүүхийн шийдвэрийг хууль тогтоох болон бусад байгууллагад танилцуулах талаар ямар нэг эрх зүйн зохицуулалт олдсонгүй.

## 2. Франц Улс

Франц Улсын 1958 оны 5 дугаар Үндсэн хуулиар Үндсэн хуулийн зөвлөлийг байгуулсан байна. Уг зөвлөл нь Үндсэн хуулийн шүүхийн онцлог бүхий өөрийн онцлогтой. Учир нь Франц Улсын Үндсэн хуулийн зөвлөл нь хүчин төгөлдөр болоогүй байгаа нормыг /A priori хяналт/ авч хэлэлцдэгээрээ бусад Европын орнуудаас онцлогтой юм.

Франц Улсын Үндсэн хуулийн 62 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт “Үндсэн хууль зөрчсөнийг тунхагласан аливаа нэг актыг нийтлэхгүй ба дагаж мөрдөхгүй”, 2 дахь хэсэгт “Үндсэн хуулийн зөвлөлийн шийдвэрийг давж заалдах боломжгүй. Энэхүү шийдвэрийг Үндсэн хуулийн байгууллага, захиргаа болон шүүх байгууллага дагаж мөрдөх ёстой” гэжээ. /Үндсэн хуулийн зөвлөл нь гаргасан шийдвэрийнхээ эсрэг аливаа хандлагыг хүлээн авахаас татгалздаг байна/

Үндсэн хуулийн зөвлөл нь Үндсэн хуульд нийцэж байгаа эсэх талаархи хяналтыг хууль болон олон улсын гэрээг нийтлээд мөрдөж эхлэхээс, дотоод дэгийг хэрэгжүүлж эхлэхээс өмнө хийх шаардлагатай байдаг. Үндсэн хуулийн зөвлөлд хууль болон олон улсын гэрээг Үндсэн хуульд нийцэж байгаа эсэхийг хянуулахаар өргөдөл гаргаснаар уг хууль болон олон улсын гэрээг нийтлэх болон дагаж мөрдөх асуудлыг түдгэлзүүлдэг бөгөөд Ерөнхийлөгч Үндсэн хууль зөрчсөн гэж үзсэн заалтыг хэрэгжүүлэхээс татгалздаг ба хууль бүхэлдээ Үндсэн хууль зөрчсөн бол уг хуулийг бүхэлд нь нийтлэхгүй. Харин хуулийн зарим нэг заалт Үндсэн хууль зөрчсөн бол түүнийг хасч нийтлэх ба эсхүл парламент руу эргүүлэн илгээдэг.

Францын Үндсэн хуулийн зөвлөл нь шүүн таслах чиг үүргийнхээ хажуугаар зөвлөх, хяналт тавих чиг үүрэг бүхий дээд шүүх юм. Тус улсын Үндсэн хуулиар хүлээн зөвшөөрсөн хяналтын нэг хэлбэр нь /A priori/ хийсвэр /абстракт/ нормын хяналт юм. A priori хяналтаар Үндсэн хуулийн шүүгч хуулийн улс төрийн процессийн үед байхад нь оролцож норматив бүтээгдэхүүний процесст ордог байна.

Органик хууль болон дотоод дэг хэвлэгдэн нийтлэгдэхээс өмнө Үндсэн хуультай нийцэж байгаа эсэх талаар хяналт тавьдаг. Үндсэн хуулийн зөвлөл нормыг Ерөнхий сайд эсхүл холбогдох танхимын даргын хүсэлтээр хяналтыг хэрэгжүүлдэг байна. Үндсэн хуулийн зөвлөл аливаа нэг хүсэлт болон үндэслэлээс ангид байх бөгөөд шийдвэр нь эцсийнх байж түүнийг бүгд дагаж мөрдөх ёстой байдаг байна.

Мөн Франц Улсын Үндсэн хуулийн холбогдох заалтаас үзэхэд Үндсэн хуулийн зөвлөл нь өөрийн гэсэн нэлээд онцлогтой, түүний шийдвэр нь эцсийнх байдаг тул уг шийдвэрийг аливаа нэг байгууллага авч хэлэлцэх тухай асуудал байдаггүй байна.

## 3. Испани Улс

Испани Улсад Үндсэн хуультай холбоотой хэрэг маргааныг эртний уламжлалтай Үндсэн хуулийн шүүх шийдвэрлэдэг. Үндсэн хуулийн шүүх нь 9 жилийн хугацаагаар томилогдсон 12 шүүгчээс бүрддэг<sup>20</sup>. Тэдгээрээс:

-4 шүүгчийг Төлөөлөгчдийн Танхим (гишүүдийн дийлэнх олонхийн буюу 3/5-ын саналаар)

-4 шүүгчийг Сенат (гишүүдийн дийлэнх олонхийн буюу 3/5-ын саналаар)

-2 шүүгчийг Засгийн газар

-2 шүүгчийг Шүүх эрх мэдлийн ерөнхий зөвлөл тус тус санал болгож хаан албан тушаалд томилдог.<sup>21</sup>

<sup>20</sup> <http://www.tribunalconstitucional.es/en/Pages/Home.aspx>

<sup>21</sup> Ley Orgánica 2/1979, de 3 de octubre, del Tribunal Constitucional

Шүүх нь бүгд хурлаар, эсхүл танхимын журмаар ажилладаг. Шүүгчид тус бүр 6 хүний бүрэлдэхүүнтэй 2 танхимд хуваагддаг. Санал тэнцсэн тохиолдолд даргын саналаар хэрэг маргааныг шийдвэрлэдэг.

Шүүх нь бие даасан хараат бус байна.

Шүүхийн эцсийн шийдвэр нь Төрийн хэвлэлд нийтлэгдсэн өдрөөс хэрэгжинэ.

#### 4. Казакстан Улс<sup>22</sup>

Казакстан Улсад Үндсэн хуулийн дагнасан шүүх байдаггүй нь тус улсын шүүхийн тогтолцооны онцлог юм. Үндсэн хуулийн хяналтыг 7 гишүүнтэй Үндсэн хуулийн Зөвлөл хэрэгжүүлдэг. Гишүүдийн бүрэн эрхийн хугацаа 6 жил.

Үндсэн хуулийн Зөвлөл нь бие даасан хараат бус байна.

Тус зөвлөлийн бүрэлдэхүүнд Улсын Ерөнхийлөгчөөс томилогддог Үндсэн хуулийн Зөвлөлийн дарга, 2 гишүүн; Сенатын даргаас томилогддог 2 гишүүн; доод танхимын даргаас томилогддог 2 гишүүн байна. Түүнчлэн тус Бүгд Найрамдах Улсын Ерөнхийлөгч асан хүмүүс насан туршдаа Үндсэн хуулийн Зөвлөлийн гишүүн байх эрхтэй.

Үндсэн хуулийн Зөвлөл нь Ерөнхийлөгч ёсчлохоос өмнө парламентаас баталсан хуулийг хянаж Үндсэн хуульд нийцэж байгаа эсэх талаар дүгнэлт гаргах, олон улсын гэрээг парламентаас соёрхон батлахаас өмнө Үндсэн хуульд нийцэж байгаа эсэх талаар дүгнэлт гаргах, маргаан гарсан тохиолдолд Ерөнхийлөгчийн болон парламентын гишүүдийн сонгууль, ард нийтийн санал асуулга хуулийн дагуу явагдсан эсэх талаар дүгнэлт гаргах, Үндсэн хуулийн хэм хэмжээг албан ёсоор тайлбарлах, Ерөнхийлөгч өвчний улмаас үүргээ удаан хугацаагаар хэрэгжүүлэх чадваргүй болсон тохиолдолд түүнийг албан тушаалаас хугацаанаас нь өмнө чөлөөлөх боломжийн талаар дүгнэлт гаргах, Ерөнхийлөгчийг эх орноосоо урвасан хэрэгт ял тулгасан тохиолдолд Үндсэн хуулиар тогтоосон журмыг ягштал мөрдсөн эсэх талаар дүгнэлт гаргах зэрэг бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ.

Үндсэн хуулийн Зөвлөлийн шийдвэр гармагцаа хүчин төгөлдөр болно.

#### 5. Польш Улс<sup>23</sup>

Үндсэн хуулийн шүүх нь тухайн улсын хууль тогтоомж Үндсэн хуульд нийцээгүй гэж үзсэн тохиолдолд Үндсэн хуулийн шүүх хэрхэн шийдвэр гаргах ба шийдвэр хэрхэн эцсийнх болох тухай уг хуулийн 89 дүгээр зүйлд заасан байна.

4. Аливаа хууль нь Үндсэн хуультай нийцэхгүй байгаа тухай Үндсэн хуулийн шүүхийн Ерөнхий шүүгчээс Съемд өргөн барьснаас хойш 6 сарын хугацаанд Съемээр хэлэлцэгдээгүй буюу хэлэлцэгдсэн хэдий ч нэмэлт, өөрчлөлт оруулаагүй бол Үндсэн хуультай нийцээгүй заалтуудыг хүчингүй болгосон тухай Үндсэн хуулийн шүүхээс гаргасан шийдвэр нь эцсийнх байна. Харин тухайн хууль болон заалтуудын хүчинтэй хугацаа дуусгавар болсон тухай Үндсэн хуулийн шүүхийн ерөнхий шүүгчийн мэдэгдэл БНПУ-ын төрийн хэвлэлд нийтлэгдсэн өдрөөс эхлэн үйлчлэхгүй.

#### 6. Австри Улс<sup>24</sup>

Австрийн Үндсэн хуулийн 137-145 дугаар зүйлд заасан Үндсэн хуулийн шүүхийн чиг үүргийн дагуу тус шүүх нь холбооны хууль болон холбооны бүрэлдэхүүн орон нутгийн хууль нь Үндсэн хууль зөрчиж байгаа эсэх талаарх хэргийг авч хэлэлцдэг (140-р зүйл). Тухайн хууль үндсэн хуулийг зөрчсөн тухай Үндсэн хуулийн шүүхээс гаргасан шийдвэрээр уг хууль хүчингүй болох бөгөөд энэхүү

<sup>22</sup> <http://www.constcouncil.kz/eng/norpb/ocons/>

<sup>23</sup> <http://www.trybunal.gov.pl/eng/index.htm>

<sup>24</sup> [http://www.servat.unibe.ch/icl/au00000\\_.html](http://www.servat.unibe.ch/icl/au00000_.html)

шийдвэрээр Холбооны канцлер эсхүл холбогдох орон нутгийн засаг даргад энэ тухай нэн даруй хэвлэлд мэдээлэл өгөхийг үүрэг болгодог.

**Жич:** Үндсэн хуулийн шүүх нь 14 гишүүнтэй (12 гишүүн, дарга, орлогч дарга). Мөн гишүүнийг орон ажиллах орон тооны бус 6 гишүүн байдаг. Дарга болон орлогч даргыг Холбооны канцлер томилдог. Гишүүд томилогдсоноосоо хойш өмнө нь эрхэлж байсан ажлаа үргэлжлүүлж болдог. Үндсэн хуулийн шүүхийн гишүүн нь нэгэн зэрэг Холбооны Засгийн газар, холбооны бүрэлдэхүүн орон нутгийн Засгийн газар, үндэсний болон холбооны, бусад гүйцэтгэх, хууль тогтоох байгууллагын гишүүн байж болохгүй. Мөн тус шүүхийн гишүүн аливаа улс төрийн намын албан тушаал хашиж болохгүй.

**Тайлбар:** Цэц гаргасан дүгнэлт шийдвэрээ танилцуулах тухайд ямар нэгэн заалт байхгүй. Шийдвэр гаргасан л бол хэвлэлд нийтлэснээр хүчин төгөлдөр болно.

Австрийн Үндсэн хуулийн шүүх нь олон төрлийн чиг үүрэгтэй.

Энэ нь хуулиуд Үндсэн хуульд нийцэхгүй байна гэж үзвэл манайхтай төстэй боловч ямар асуудлаар шийдвэр гаргаснаасаа хамаарч процедур нь өөр өөр байна. Жишээ нь: өмчлөх эрхтэй холбоотой хэргүүдийг бусад шүүхээр шийдвэрлэж чадаагүй бол авч хэлэлцэнэ. Мөн шүүх хоорондын, холбооны болон орон нутгийн захиргаа хоорондын маргаан, холбооны байгууллагуудын хууль бус тогтоомжуудыг хүчингүй болгох, улсаас байгуулсан гэрээнүүд хууль зөрчсөн зэрэг хэрэг маргааны талаар хэлэлцэж шийдвэр гаргана.

Мөн сонгуулийг хүчингүй болгох, европарламентын гишүүний мандатыг хүчингүй болгох, олон улсын хэм хэмжээ зөрчсөн тухай гомдлыг хэлэлцэх, ерөнхийлөгч, хууль тогтоох байгууллагын, засгийн газрын гишүүн, засаг дарга нар, нийслэлийн захирагч зэрэг албан тушаалтнуудын гэмт хэрэг үйлдсэнд татагдсан тухай хэргүүдийг буруу шийдвэрлэсэн гэх зэрэг хэргүүдийг хэлэлцэж шийдвэр гаргадаг байна.

Ерөнхийдөө тус улсын Үндсэн хуулийн шүүхийн чиг үүрэг нь бусад засаглалын байгууллагын гүйцэтгэж болох чиг үүрэгтэй хэтэрхий давхцсан гэж үздэг байна.

### **Дүгнэлт**

Эдгээр улсын хүрээнд авч үзэхэд Үндсэн хуулийн цэц /шүүх, зөвлөл/-ийн Үндсэн хууль зөрчсөн талаархи маргааныг хэлэлцэн шийдвэрлэсэн шийдвэр нь шууд хүчин төгөлдөр болохоор зохицуулагдсан байх тул уг шийдвэрийг парламентаар дахин хэлэлцэх болон парламентад танилцуулах тухай зохицуулалт байхгүй байна. Польш улсын хувьд Үндсэн хуулийн шүүхийн процедурын явцад шийдвэрийг хүлээн авахгүй буцаах асуудал байх боловч энэ тодорхой заагдсан хугацааны дотор Съемээс ямар нэгэн шийдэлд хүрэхгүй бол Үндсэн хуулийн шүүхийн шийдвэр шууд хэрэгжихээр зохицуулагдсан байна.

Эдгээр улсын Үндсэн хуулийн шүүхийн хуулийг судлан үзэхэд Үндсэн хуулийн цэц /шүүх, зөвлөл/ нь аливаа хууль зүйн актууд Үндсэн хууль зөрчсөн тухай асуудлыг хэлэлцээд гаргасан шийдвэр нь эцсийнх байдаг байна. Зарим улсын эцэслэн гаргадаг бол Үндсэн хуулийн зөвлөл бүхий орнуудад аливаа хууль тогтоомж хүчин төгөлдөр болон мөрдөгдөж эхлэхээс өмнө Үндсэн хуульд нийцэх эсэхэд дүгнэлт гаргах, мөн хүчин төгөлдөр болсон хууль тогтоомж Үндсэн хуульд нийцэж буй эсэх талаар Үндсэн хуулийн шүүхийн адил эцсийн шийдвэр гаргадаг байна.

## 1. Constitution of Austria

### Part B The Constitutional Court

#### Article 137 [Pecuniary Claims]

The Constitutional Court pronounces on pecuniary claims of the Federation, the States, the Districts, the Counties and County Associations which cannot be settled by ordinary legal process nor be liquidated by the ruling of an administrative authority.

#### Article 138 [Conflicts of Competence]

(1) The Constitutional Court also pronounces on conflicts of competence:

- a) between courts and administrative authorities;
- b) between the Administrative Court and all other courts, in particular between the Administrative Court and the Constitutional Court itself, as well as between the ordinary courts and other courts;
- c) between the States as well as between a State and the Federation.

(2) The Constitutional Court furthermore determines at the application of the Federal Government, or a State Government whether an act of legislation or execution falls into the competence of the Federation or the States.

#### Article 138a [Competence Agreements]

(1) The Constitutional Court establishes on application by the Federal Government or a State Government concerned whether an agreement within the meaning of Article 15a (1) exists and whether the obligations arising from such an agreement, save in so far as it is a matter of pecuniary claims, have been fulfilled.

(2) If it is stipulated in an agreement within the meaning of Article 15a (2), the Court also establishes on application by a State Government concerned whether such an agreement exists and whether the obligations arising from such an agreement, save in so far as it is a matter of pecuniary claims, have been fulfilled.

#### Article 139 [Ordinances]

(1) The Constitutional Court pronounces on application by a court whether ordinances issued by a Federal or State authority are contrary to law, but ex officio in so far as the Court would have to apply such an ordinance in a pending suit. It also pronounces on application by the Federal Government whether ordinances issued by a State authority are contrary to law, and likewise on application by the County concerned whether ordinances issued by a County supervisory authority in accordance with Article 119a (6) are contrary to law. It also pronounces whether ordinances are contrary to law when an application alleges direct infringement of personal rights through such illegality in so far as the ordinance has become operative for the applicant without the delivery of a judicial decision or the issue of a ruling; Article 8 (3) applies analogously to such applications.

(2) If the litigant in a suit lodged with the Constitutional Court, entailing application of an ordinance by the Administrative Court, receives satisfaction, the proceedings initiated to examine the ordinance's legality shall nevertheless continue.

(3) The Constitutional Court may rescind an ordinance as contrary to law only to the extent that its rescission was expressly submitted or the Court would have had to apply it in the pending suit. If the Court reaches the conclusion that the whole ordinance

a) has no foundation in law;

b) was issued by an authority without competence in the matter; or

c) was published in a manner contrary to law,

it shall rescind the whole ordinance as illegal. This does not apply if rescission of the whole ordinance manifestly runs contrary to the legitimate interests of the litigant who has filed an application pursuant to the last sentence in Paragraph (1) or whose suit has been the occasion for the initiation of ex officio examination proceedings into the ordinance.

(4) If the ordinance has, at the time of the Constitutional Court's delivery of its judgment, already been repealed and the proceedings were initiated ex officio or the application was filed by a court or an applicant alleging direct infringement of his personal rights through the ordinance's illegality, the Court must pronounce whether the ordinance contravened the law. Paragraph (3) applies analogously.

(5) The judgment by the Constitutional Court which rescinds an ordinance as contrary to law imposes on the highest competent authority in the Federation or State the obligation to publish the rescission without delay. This applies analogously in the case of a pronouncement pursuant to Paragraph (4) above. The

rescission enters into force on the day of publication if the Court does not set a deadline, which may not exceed six months or, if legal dispositions are necessary, a year, for the rescission.

(6) If an ordinance has been rescinded on the score of illegality or if the Constitutional Court has pursuant to Paragraph (4) pronounced an ordinance to be contrary to law, all courts and administrative authorities are bound by the Court's decision. The ordinance shall, however, continue to apply to the circumstances effected before the rescission, the case in point excepted, unless the Court in its rescissory judgment decides otherwise. If the Court has in its rescissory judgment set a deadline pursuant to Paragraph (5), the ordinance shall apply to all the circumstances effected, the case in point excepted, till the expiry of this deadline.

#### **Article 139a [Legal Norms]**

The Constitutional Court pronounces on application by a court whether in the re-publication of a legal norm the limits of the authority conferred were transcended; ex officio, in so far as the re-publication of the legal norm constitutes the prerequisite to a judgment by the Court itself; also on application by a State Government, in the case of legal norms re-published by the Federation. Likewise on application by the Federal Government in the case of legal norms republished by a State. It pronounces furthermore whether in the re-publication of a legal norm the limits of the authority conferred were transcended when an application alleges direct infringement of personal rights in so far as the republished legal norm has become operative against the applicant without the delivery of a judicial decision or the issue of a ruling. Article 59 (2), (3) and (5) as well as Article 139 (2) to (6) apply analogously.

#### **Article 140 [Laws]**

(1) The Constitutional Court pronounces on application by the Administrative Court, the Supreme Court, or a competent appellate court whether a Federal or State law is unconstitutional, but ex officio in so far as the Court would have to apply such a law in a pending suit. It pronounces also on application by the Federal Government whether State laws are unconstitutional and likewise on application by a State Government or by one third of the House of Representatives' members whether Federal laws are unconstitutional. A State constitutional law can provide that such a right of application as regards the unconstitutionality of State laws lies with one third of the State Parliament's members. The Court also pronounces whether laws are unconstitutional when an application alleges direct infringement of personal rights through such unconstitutionality in so far as the law has become operative for the applicant without the delivery of a judicial decision or the issue of a ruling. Article 89 (3) applies analogously to such applications.

(2) If the litigant in a suit lodged with the Constitutional Court, entailing application of a law by the Court receives satisfaction, the proceedings initiated to examine the law's constitutionality shall nevertheless continue.

(3) The Constitutional Court may rescind a law as unconstitutional only to the extent that its rescission was expressly submitted or the Court would have to apply the law in the suit pending with it. If, however, the Court concludes that the whole law was enacted by a legislative authority unqualified in accordance with the allocation of competence or published in an unconstitutional manner, it shall rescind the whole law as unconstitutional. This does not apply if rescission of the whole law manifestly runs contrary to the legitimate interests of the litigant who has filed an application pursuant to the last sentence in Paragraph (1) or whose suit has been the occasion for the initiation of ex officio examination proceedings into the law.

(4) If the law has, at the time of the Constitutional Court's delivery of its judgment, already been repealed and the proceedings were initiated ex officio or the application filed by a court or an applicant alleging direct infringement of personal rights through the law's unconstitutionality, the Court must pronounce whether the law was unconstitutional. Paragraph (3) applies analogously.

(5) The judgment by the Constitutional Court which rescinds a law as unconstitutional imposes on the Federal Chancellor or the competent State-Governor the obligation to publish the rescission without delay. This applies analogously in the case of a pronouncement pursuant to Paragraph (4). The rescission enters into force on the day of publication if the Court does not set a deadline for the rescission. This deadline may not exceed one year.

(6) If a law is rescinded as unconstitutional by a judgment of the Constitutional Court, the legal provisions rescinded by the law which the Court has pronounced unconstitutional become effective again, unless the judgment pronounces otherwise, on the day of entry into force of the rescission. The publication on the rescission of the law shall also announce whether and which legal provisions again enter into force.

(7) If a law has been rescinded on the score of unconstitutionality or if the Constitutional Court has, pursuant to Paragraph (4), pronounced a law unconstitutional, all courts and administrative authorities are

bound by the Court's decision. The law shall, however, continue to apply to the circumstances effected before the rescission, the case in point excepted, unless the Court in its rescissory judgment decides otherwise. If the Court has in its rescissory judgment set a deadline pursuant to Paragraph (5), the law shall apply to all the circumstances effected, the case in point excepted, till the expiry of this deadline.

#### **Article 140a [Treaties]**

(1) Article 140 shall apply to treaties concluded pursuant to Article 50 with the sanction of the House of Representatives and correspondingly Article 139 to all other treaties with the provision that the authorities competent for their execution shall, from the day of the judgment's publication, not apply those which the Court establishes as being contrary to law or unconstitutional unless it determines a deadline prior to which such a treaty shall continue to be applied. The deadline may not exceed two years in the case of treaties specified in Article 50 and one year in the case of all others.

(2) If the Constitutional Court establishes that a treaty whose fulfillment requires the issue of laws or ordinances is contrary to law or unconstitutional, the effect of the vote in accordance with Article 50 (2) or of the ordinance in accordance with Article 65 (1) second sentence expires.

4. Үндсэн хууль зөрчсөн талаар цэцийн гишүүдээс гаргасан шийдвэрийг Сеймд өргөн баригдснаас хойш 6 сарын хугацаанд Сеймээр хэлэлцэгдээгүй тохиолдолд, эсхүл авч хэлэлцсэн боловч ямар нэгэн шийдвэр гаргаагүй буюу Үндсэн хууль зөрчсөн шийдвэрийг хүчингүй болгосон тохиолдолд цэцийн шийдвэр эцсийнх байна.

16.1. Үндсэн хуулийн шүүхийн ерөнхийлөгч нь хууль, дүрэм журамд заагдсан эрхийн хүрээнд түүнийг гадаад үйл ажиллагаанд төлөөлөх болон бусад үйл ажиллагаанд оролцоно.

16.2. Дэд ерөнхийлөгч нь ерөнхийлөгчийг эзгүй үед түүнийг орлох бөгөөд мөн ерөнхийлөгчөөс өгсөн бусад үүрэг даалгаврыг гүйцэтгэнэ.

16.3. Дээрх 2-ийн аль аль нь үүргээ гүйцэтгэх боломжгүй үед ерөнхийлөгчөөс томилсон шүүгч тэднийг орлох бөгөөд ерөнхийлөгч тусгайлан томилоогүй тохиолдолд хамгийн ахмад настай шүүгч тэднийг орлоно.

#### **Article 141 [Elections]**

(1) The Constitutional Court pronounces upon:

- a) challenges to the election of the Federal President and elections to the popular representative bodies or the constituent authorities (representative bodies) of statutory professional associations;
- b) challenges to elections to a State Government and to local authorities entrusted with executive power;
- c) application by a popular representative body for a loss of seat by one of its members;
- d) application by a constituent authority (representative body) of a statutory professional associations for a loss of seat by one of the members of such an authority;
- e) the challenge to rulings whereby the loss of a seat in a popular representative body, in a local authority entrusted with executive power or in a constituent authority (representative body) of a statutory professional association has been enunciated, in so far as laws of the Federation or States governing elections provide for declaration of a loss of seat by the ruling of an administrative authority, and after all stages of legal remedy have been exhausted.
- f) The challenge (application) can be based on the alleged illegality of the electoral procedure or on a reason provided by law for the loss of membership in a popular representative body, in a local authority entrusted with executive power, or in a constituent authority (representative body) of a statutory professional association. The Court shall allow an electoral challenge if the alleged illegality has been proved and was of influence on the election result. In the proceedings before the administrative authorities, the popular representative body or statutory professional association has litigant status.

(2) If a challenge pursuant to Paragraph (1)(a) is allowed and it thereby becomes necessary to hold the House of Representatives or a State Parliament election in whole or in part again, the representative body's members concerned lose their seat at the time when it is assumed by those elected at the ballot which has to be held within a hundred days after delivery of the Constitutional Court's decision.

(3) The premise for a decision by the Constitutional Court in challenges to the result of initiatives or referenda will be prescribed by Federal law. How long, in view of the possibility of such a challenge, it is necessary to retard publication of the law about which a referendum took place, can also be enacted by

Federal law.

#### **Article 142 [Liability of Officers]**

- (1) The Constitutional Court pronounces on suits which predicate the constitutional responsibility of the highest Federal and State authorities for legal contraventions culpably ensuing from their official activity.
- (2) Suit can be brought:
- a) against the Federal President, for contravention of the Federal Constitution: by a vote of the Federal Assembly;
  - b) against members of the Federal Government and the authorities placed with regard to responsibility on an equal footing with them, for contravention of the law: by a vote of the House of Representatives;
  - c) against members of a State Government and the authorities placed by the present law or the State constitution with regard to responsibility on an equal footing with them, for contravention of the law: by a vote of the competent State Parliament;
  - d) against a State-Governor, his deputy (Article 105 (1)) or a member of the State Government (Article 103 (2) and (3)) for contravention of the law as well as for non-compliance with ordinances or other directives (instructions) of the Federation in matters pertaining to the indirect Federal administration, in the case of a member of the State Government also with regard to instructions from the State-Governor in these matters: by a vote of the Federal Government;
  - e) against the authorities of the Federal capital, Vienna, in so far as within its autonomous sphere of competence they perform functions from the domain of the Federal executive power, for contravention of the law: by a vote of the Federal Government;
  - f) against a State-Governor, for non-compliance with an instruction pursuant to Article 14 (8) by a vote of the Federal Government;
  - g) against a president or executive president of a State school board, for contravention of the law as well as for non-compliance with ordinances or other directives (instructions) of the Federation: by a vote of the Federal Government.
- (3) If, pursuant to Paragraph (2)(d), the Federal Government brings a suit only against a State-Governor or his deputy and it is shown that another member of the State Government in accordance with Article 103 (2) concerned with matters pertaining to the indirect Federal administration is guilty of an offence within the meaning of Paragraph (2)(d), the Federal Government can at any time pending the passing of judgment widen its suit to include this member of the State Government.
- (4) The condemnation by the Constitutional Court shall pronounce a forfeiture of office and, in particularly aggravating circumstances, also a temporary forfeiture of political rights. In the case of minor legal contraventions in the instances mentioned in Paragraph (2)(d), (f), and (g) the Court can confine itself to the statement that the law has been contravened. From forfeiture of the office of president of the State school board ensues forfeiture of the office with which pursuant to Article 81a (3)(b) it is linked.
- (5) The Federal President can avail himself of the right vested in him in accordance with Article 65 (2)(c) in the cases under Paragraph (2)(a), (b), and (c) only on the request of the representative body which has voted for the filing of the suit, in cases under Sub-Paragraphs (d), (f), and (g) only on the request of the Federal Government, and in all cases only with the approval of the defendant.

#### **Article 143 [Criminal Liability of Officers]**

A suit can be brought against the persons mentioned in Article 142 also on the score of actions involving penal proceedings connected with the activity in office of the individual to be arraigned. In this case, competence lies exclusively with the Constitutional Court; any investigation already pending in the ordinary criminal courts devolves upon it. The Court can in such cases, in addition to Article 142 (4), apply the provisions of the criminal law.

#### **Article 144 [Administrative Jurisdiction]**

- (1) The Constitutional Court pronounces on rulings by administrative authorities in so far as the applicant alleges an infringement by the ruling of a constitutionally guaranteed right or the infringement of personal rights on the score of an illegal ordinance, an unconstitutional law, or an unlawful treaty. On the same premises, the Court likewise pronounces on complaints against the exercise of direct administrative power and compulsion against a particular individual. The complaint can only be filed after all other stages of legal remedy, in so far as such come into consideration, have been exhausted.
- (2) The Constitutional Court can, before the proceedings, decide to reject a hearing of the complaint if it has no reasonable prospect of success. The rejection of the hearing is inadmissible if it concerns a case

that according to Article 133 is barred from the competence of the Administrative Court.

(3) If the Constitutional Court finds that a right within the meaning of Paragraph (1) has not been infringed by the challenged ruling or the exercises of direct administrative power and compulsion, and if it does not concern a case that in accordance with Article 133 is barred from the competence of the Administrative Court, the Court shall, on the request of the applicant, at the same time as it rejects the plea transfer the complaint to the Administrative Court for decision whether the applicant, by the ruling or the exercise of direct administrative power and compulsion, sustained the infringement of any other right. This applies analogously in the case of decisions in accordance with Paragraph (2).

#### **Article 145 [International Law]**

The Constitutional Court pronounces judgment on contraventions of international law in accordance with the provisions of a special Federal law.

#### **Article 146 [Enforcement]**

(1) The enforcement of judgments pronounced by the Constitutional Court on claims made in accordance with Article 137 is implemented by the ordinary courts.

(2) The enforcement of other judgments by the Constitutional Court is incumbent on the Federal President. Implementation shall, in accordance with his instructions, lie with the Federation or States authorities, including the Federal Army, appointed at his discretion for the purpose. The request to the Federal President for the enforcement of such judgments shall be made by the Constitutional Court. The aforementioned instructions by the Federal President require, if it is a matter of enforcements against the Federation or Federal authorities, no countersignature in accordance with Article 67.

#### **Article 147 [Establishment]**

(1) The Constitutional Court consists of a President, a Vice-President, twelve additional members, and six substitute members.

(2) The President, the Vice-President, six additional members, and three substitute members are appointed by the Federal President on the recommendation of the Federal Government; these members shall be selected from among judges, administrative officials, and professors holding a chair in law. The remaining six members and three substitute members are appointed by the Federal President on the basis of recommendations listing three candidates for each vacancy, the House of Representatives submitting those for three members and two substitute members and the Senate those for three members and one substitute member. Three members and two substitute members must have their domicile outside the Federal capital, Vienna. Administrative officials who are appointed members of the Constitutional Court shall, in so far and for as long as they are not superannuated, be freed from all official duties.

(3) The President, the Vice-President, and the other members and substitute members must have completed their studies in law and political science and for at least ten years have held a professional appointment which prescribes the completion of these studies.

(4) The following cannot belong to the Constitutional Court: members of the Federal Government or a State Government, members of the House of Representatives, the Senate, or any other popular representative body; for members of these representative bodies who have been elected for a fixed term of legislation or office such incompatibility continues until the expiry of that term of legislation or office. Finally, persons who are under employment of or hold office in a political party cannot belong to the Constitutional Court.

(5) Anyone who, during the preceding four years, has exercised one of the functions specified in Paragraph (4), cannot be appointed President or Vice-President of the Constitutional Court.

(6) Articles 87 (1) and (2), 88 (2) apply to members of the Constitutional Court; detailed provisions will be prescribed in the Federal law to be promulgated pursuant to Article 148. The 31 Dec of the year in which a judge completes his seventieth year of life is fixed as the age limit on whose attainment his term of office ends.

(7) If a member or substitute member disregards without satisfactory excuse three successive requests to attend a hearing of the Constitutional Court, the Court shall formally establish the fact after listening to his testimony. Establishment of the fact entails loss of membership or the status of substitute membership.

#### **Article 148 [Organizational Law]**

Detailed provisions about the organization and procedure of the Constitutional Court will be prescribed by a special Federal law and in Standing Orders to be voted by the Constitutional Court on the basis of this.